

**UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽENJERING I MENADŽMENT
EKONOMSKI FAKULTET**

Akadska 2014/15. godina

**PREDMET:
MEĐUNARODNO POSLOVANJE**

Nastavnik: Ilija Džombić
E-mail: ilijapim@yahoo.com

Konsultacije: utorak, 16:15 – 17:00, kabinet 22

Osnovna literatura:

- Džombić Ilija., *Međunarodno poslovanje*, 2010., Banja Luka: Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment

Izborna literatura:

- Singulinski Acin Stanislava, *Međunarodno poslovanje*, 2008., Novi Sad: Pigmalion

Nastava:

- Srijeda: 17.15 – 18.45

1. PREGLED AKTIVNOSTI

Tabela 1: Plan rada na predavanjima i vježbama

SADRŽAJ PREDMETA
<p><i>Teorijska nastava</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Globalizacija poslovnih aktivnosti;▪ Determinante međunarodnog poslovanja;▪ Subjekti u međunarodnom poslovanju;▪ Forme međunarodnog poslovanja;▪ Organizovana međunarodna tržišta;▪ Elektronska trgovina;▪ Institucionalizacija svjetske privrede;▪ Standardi u međunarodnoj trgovini;▪ Platni promet sa inostranstvom;▪ Dokumenti u međunarodnom poslovanju;▪ Arbitražno rješavanje poslovnih sporova;▪ Poslovno lobiranje.
<p><i>Praktična nastava:</i></p> <ul style="list-style-type: none">▪ Vježbe prate predavanja, pri čemu je naglasak na kvantitativnoj ilustraciji i aktivnosti samih studenata. Na vježbama se provjerava stepen savlađivanja materije, studenti se upoznaju sa primjerima i zadacima koji olakšavaju savlađivanje materije, organizuju se diskusije po pojedinim pitanjima, pri čemu studenti mogu da daju uvodna izlaganja.

Tabela 2: Raspored pismenih parcijalnih provjera znanja

Parcijalna provjera znanja	Planirana radna nedelja sa datumom povjere
I pismena parcijalna provjera znanja	23.decembar 2014.god. 17:15
II pismena parcijalna provjera znanja	13.januar 2015.god. 17:15

Tabela 3.:Struktura ocjene:

Aktivnost	Bodova	Datum provjere
Pismena parcijalna provjera I	40	23.decembar 2014.god.
Pismena parcijalna provjera II	40	13.januar 2015.god.
Seminarski rad – nastavne aktivnosti	20	do 16.decembra 2014.god.

- **Uspješno savladanom parcijalnom provjerom znanja** (bodovi ostvareni polaganjem parcijalne provjere znanja) **smatra se kada student osvoji najmanje 55% bodova od maksimalnog broja bodova koje nosi parcijalna provjera znanja (min.22 boda).**
- **Studenti koji uspješno ne polože I pismenu parcijalnu provjeru znanja nemaju pravo da pristupe II pismenoj parcijalnoj provjeri znanja.** Ispit polažu integralno u redovnim ispitnim rokovima.

Tabela 3: Skala ocjenjivanja

Ocjena	Broj bodova
10 (deset)	91-100
9 (devet)	81-90
8 (osam)	75-80
7 (sedam)	65-74
6 (šest)	55-64

2. PROVJERA ZNANJA

- Pismena parcijalna provjera znanja sadrži 10 pitanja.
- Vrijeme za izradu testa - 60 minuta.
- Provjera znanja se provodi u grupama do 30 studenata u Amfiteatru Univerziteta. Raspored grupa za polaganje ispita objaviće se na oglasnoj tabli i sajtu Univerziteta najkasnije 7 dana prije održavanja pismene parcijalne provjere znanja.

3. PITANJA ZA PRVU PISMENU PARCIJALNU PROVJERU ZNANJA

I POGLAVLJE

1. Globalizacija je unijela nekoliko pojava koje u velikoj mjeri utiču na spoljnu politiku države. Navedite te pojave.
2. Kako prepoznamo ekonomsku međuzavisnost?
3. U čemu se sastoji suština procesa globalizacije?
4. Osnovne karakteristike procesa globalizacije su:
5. Koji izazovi se nalaze pred poslovnim organizacijama u eri globalnih procesa?
6. Generalni aspekti globalizacije su:
7. Mikroekonomski aspekti globalizacije su:
8. Faktori koji daju doprinos ubrzanju razvoja globalnih procesa su:
9. Otpori procesu globalizacije su:
10. Glavna obilježja ekonomske globalizacije su:
11. Navedite ključne pojmove integracije privredne aktivnosti na svjetskom tržištu prema Adamsu.
12. Šta Frenkel naglašava kao faktore uticaja na razvoj ekonomskih integracija i međunarodne trgovine?
13. Navedite faktore koji su dali doprinos razvoju transnacionalnih kompanija.
14. Definišite transnacionalne kompanije.
15. Šta je primarni motiv poslovanja transnacionalnih kompanija?
16. Objasnite strateške motiv poslovanja sa inostranstvom?
17. Objasnite subjektivne motive poslovanja u inostranstvu.
18. Objasnite ekonomske motive poslovanja u inostranstvu?
19. Objasnite kako se izračunava indeks transnacionalizacije?
20. Navedite i objasnite oblike transnacionalnih kompanija prema obliku nastanka?
21. Objasnite mehanizme poslovanja transnacionalnih kompanija?
22. Transnacionalizacija poslovanja se odvija posredstvom:
23. Navedite i objasnite najznačajnije nove pojavne oblike internacionalizacije savremene trgovine?
24. Šta se podrazumijeva pod pojmom „strane direktne investicije“?
25. Vidovi stranih direktnih investicija su:
26. Oblici izvoza privatnog kapitala su:
27. Navedite glavne kategorije stranih direktnih investicija.
28. Navedite prednosti globalnih procesa.
29. Navedite nedostatke globalnih procesa.

II POGLAVLJE

1. Šta se podrazumijeva pod ekonomikom međunarodnih odnosa?
2. Međunarodni ekonomski odnosi se sastoje iz:
3. Funkcije trgovine su:
4. Definišite unutrašnju trgovinu.
5. Definišite spoljnu trgovinu.
6. Definišite međunarodno poslovanje.
7. Objasnite zašto dolazi do razvoja međunarodnog poslovanja?
8. Primjena tehnike i tehnologije u trgovini je usmjerena ka:
9. Međunarodno poslovanje možemo prepoznati prema:
10. Po osnovu predmeta realizacije, međunarodno poslovanje prepoznavamo prema:
11. Prema elementima inostranosti, međunarodno poslovanje prepoznavamo prema:
12. Prema načinu realizacije, međunarodno poslovanje prepoznavamo prema:
13. Primarni ciljevi međunarodnog poslovanja su:
14. Značaj međunarodnog poslovanja se ogleda u:
15. Objasnite oblike stvaranja profita.
16. Razvoj međunarodnog tržišta i unapređenje tehnika poslovne saradnje omogućili su preduzećima:
17. Šta je to globalna ekspanzija?
18. Šta je to što motiviše preduzeće da se uključi u međunarodne poslovne tokove?
19. Proizvodni faktori su:
20. Tržišni faktori su:
21. Konkurentski faktori su:
22. Finansijski faktori su:
23. Interna internacionalizacija poslovnih aktivnosti realizuje se kroz:
24. Eksterna internacionalizacija poslovnih aktivnosti realizuje se kroz:
25. Kako izgleda put internacionalizacije poslovnih aktivnosti preduzeća?
26. Hijerarhijske faze razvoja međunarodne konkurentske sposobnosti su:
27. Faze sticanja međunarodne afirmacije su:
28. Razvojne strategije dijelimo na:
29. Objasnite ekspanzivnu strategiju.
30. Objasnite integrativnu strategiju.
31. Objasnite strategiju diversifikacije.
32. Objasnite generičku strategiju.
33. Objasnite strategiju konkurencije niskim troškovima.
34. Objasnite strategiju konkurencije jedinstvenim proizvodom.
35. Objasnite strategiju konkurencije usmjerene na jedan tržišni segment.
36. Objasnite međunarodne poslovne strategije.
37. Objasnite pasivnu međunarodnu poslovnu strategiju.
38. Objasnite aktivnu međunarodnu poslovnu strategiju.

39. Ojasnite transnacionalnu strategiju.
40. Objasnite multinacionalnu strategiju.

III POGLAVLJE

1. Definišite sopstveničko preduzeće.
2. Definišite ortačko društvo.
3. Najvažniji princip poslovanja ortačkog društva je:
4. Razlozi prestanka ortačkog društva su:
5. Definišite komanditno društvo.
6. Komplementar je?
7. Komanditor je?
8. Komanditnim društvom mogu upravljati?
9. Definišite društvo ograničene odgovornosti?
10. Osobine društva sa ograničenom odgovornošću su?
11. Definišite akcionarsko društvo?
12. Ddividenda je?
13. Definišite holding?
14. Kartel je?
15. Koncern je?
16. Trust je?
17. Konglomerat je?
18. Mikro preduzeće je?
19. Malo preduzeće je?
20. Srednje preduzeće je?
21. Definišite multinacionalne kompanije.
22. Multinacionalne kompanije prema metodu upravljanja dijelimo na:

IV POGLAVLJE

1. Šta se podrazumijeva pod izvozom?
2. Oblici izvoza su:
3. Nevidljivi izvoz je:
4. Vidljivi izvoz je:
5. Korporativni izvoz je:
6. Šta se podrazumijeva pod uvozom?
7. Oblici uvoza su:
8. Vidljivi uvoz je:

9. Nevidljivi uvoz je:
10. Šta se podrazumijeva pod licencom.
11. Objasnite direktno investiranje kao oblik internacionalizacije poslovnih aktivnosti.
12. Objasnite zajednička ulaganja kao oblik internacionalizacije poslovnih aktivnosti.
13. Poslovi vezane kupovine su?
14. Barter poslovi su?
15. Klasični barter je?
16. Savremeni barter je?
17. Kontrakupovina je?
18. Off set aranžmani su?
19. Buy Back aranžmani su?
20. Poslovi prethodne kupovine su?
21. Klirinški poslovi su?
22. Objasnite sajamske kompezacione poslove?
23. Objasnite malogranični i i prekomorski promet?
24. Objasnite poslove obrade, dorade i prerade?
25. Objasnite lohn poslove?
26. Objasnite lizing poslove?
27. Prema davaocu lizinga, lizing dijelimo na?
28. Predmet lizinga može biti?
29. U skladu sa ugovorom o lizingu, po isteku ugovorenog roka zakupa, zakupac može:
30. Objasnite tajmšering poslove?
31. Objasnite franšizing poslove?
32. Objasnite forfeiting poslove?
33. Objasnite faktoring poslove?
34. Reeksportni poslovi su?
35. Reeksportni poslovi se javljaju u obliku?
36. Objasnite tranzitne poslove?
37. Pod tranzitnim poslom podrazumijeva se?
38. Tranzitni poslovi mogu biti?
39. Objasnite TIR karnet sistem.

V POGLAVLJE

1. Objasnite šta podrazumijevamo pod pojmom „trgovinski centar“?
2. S obzirom na veličinu i širinu tržišta koje opslužuje, trgovinske centre možemo podijeliti na?
3. Objasnite šta podrazumijevamo pod sajmovima?

4. Objasnite promotivne ciljeve sajmov.
5. Objasnite promotivne karakteristike sajmov.
6. Objasnite mjerljive efekte organizacije i uspješnosti sajmov.
7. Objasnite šta podrazumijevamo pod berzama?
8. Prema predmetu poslovanja berze dijelimo na?
9. Objasnite koje uslove mora da ispuni neki posao da bi postao berzanski?
10. Navedite argumente koji govore u prilog rastućem značaju robnih berzi u međunarodnoj trgovini.
11. Navedite argumente koji govore u prilog smanjenju značaja berzi u međunarodnoj trgovini.
12. Objasnite šta podrazumijevamo pod aukcijom.

VI POGLAVLJE

1. Objasnite šta podrazumijevamo pod elektronskom trgovinom.
2. Objasnite poslovne modele elektronske trgovine.
3. Najvažnije društveno-pozitivne karakteristike elektronske trgovine su?
4. Najvažnije negativne karakteristike elektronske trgovine su?
5. Oblici elektronske trgovine su?
6. Elektronsku trgovinu prema obimu i strukturi poslovne aktivnosti dijelimo na?
7. Elektronsku trgovinu prema stepenu primjene informacionih tehnologija dijelom na?
8. Elektronsku trgovinu prema poslovnim kanalima dijelimo na?
9. Objasnite model elektronske trgovine B2B.
10. Objasnite model elektronske trgovine B2C.
11. Objasnite model elektronske trgovine C2B.
12. Objasnite model elektronske trgovine C2C.
13. Objasnite model elektronske trgovine B2A.
14. Objasnite model elektronske trgovine C2A.
15. Objasnite model elektronske trgovine B2E.
16. Objasnite model elektronske trgovine P2P.

PITANJA ZA DRUGU PISMENU PARCIJALNU PROVJERU ZNANJA

VII POGLAVLJE

1. Kada je potpisan Opšti sporazum o carinama i trgovini?
2. Objasnite šta se podrazumijeva pod „Havanskom poveljom“?
3. Navedite i objasnite principe na kojima se zasnivao Opšti sporazum o carinama i trgovini.
4. Objasnite osnovne odredbe Opšteg sporazuma o carinama i trgovini.
5. Objasnite šta se podrazumijeva pod klauzulom najvećeg povlašćenja.
6. Navedite runde pregovora pod okriljem Opšteg sporazuma o carinama i trgovini.
7. Objasnite šta je bila tema pregovora Urugvajске runde pregovora.
8. Objasnite organizacionu strukturu Svjetske trgovinske organizacije.
9. Objasnite najvažnije zadatke organa Svjetske trgovinske organizacije.
10. Objasnite Principe Svjetske trgovinske organizacije.
11. Objasnite postupak pristupanja države Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.
12. Kada je stvoren Međunarodni monetarni fond?
13. Najvažniji ciljevi Međunarodnog monetarnog fonda su?
14. Objasnite postupak obezbjeđenja novčanih sredstava od strane Međunarodnog monetarnog fonda.
15. Najvažnije funkcije Međunarodnog monetarnog fonda su?
16. Objasnite organizacionu strukturu Međunarodnog monetarnog fonda.
17. Objasnite ulogu kvota u radu Međunarodnog monetarnog fonda.
18. Navedite najvažnije funkcije kvota u Međunarodnom monetarnom fondu.
19. Objasnite najvažnije funkcije Specijalnih prava vučenja.
20. Kada je stvorena Međunarodna banka za obnovu i razvoj?
21. Najvažniji ciljevi Međunarodne banke za obnovu i razvoj su?
22. Objasnite organizacionu strukturu Međunarodne banke za obnovu i razvoj.
23. Objasnite vrste kredita koje odobrava Međunarodna banka za obnovu i razvoj.
24. Objasnite najvažnije karakteristike Međunarodne finansijske korporacije.
25. Objasnite najvažnije karakteristike Međunarodne asocijacije za razvoj.
26. Objasnite najvažnije karakteristike Agencije za multilateralno garantovanje investicija.
27. Objasnite najvažnije karakteristike Međunarodnog centra za rešavanje investicionih sporova.
28. Objasnite najvažnije karakteristike Banke za međunarodna poravnanja.
29. Objasnite najvažnije karakteristike Ekonomskog i socijalnog Savjeta Organizacije UN-a.
30. Najvažniji zadatak Ekonomskog i socijalnog savjeta pri UN-u je?

31. Objasnite najvažnije karakteristike Organizacije Ujedinjenih Nacija za industrijski razvoj.
32. Objasnite najvažnije karakteristike Konferencije Ujedinjenih Nacija o trgovini i razvoju.
33. Objasnite najvažnije karakteristike Organizacije ujedinjenih Nacija za hranu i poljoprivredu.
34. Objasnite najvažnije karakteristike Međunarodne organizacije rada.
35. Objasnite najvažnije karakteristike Svjetske organizacije intelektualne svojine.

VIII POGLAVLJE

1. Šta se podrazumijeva pod standardizacijom?
2. Objasnite pojam „standard“.
3. Navedite u okviru koji međunarodnih organizacija se obavlja donošenje standarda na međunarodnom nivou.
4. Objasnite osnovne i opšte standarde menadžmenta kvalitetom.
5. Navedite u okviru koji institucija se donose evropski standardi.
6. Objasnite šta predstavlja CE oznaka.
7. Objasnite šta predstavlja HACCP oznaka.
8. Objasnite šta predstavlja HA oznaka.
9. Objasnite šta predstavlja CCP oznaka.
10. Objasnite šta se podrazumijeva pod INCOTERMS pravilima.
11. Navedite kategorije INCOTERMS pravila.
12. U zavisnosti od vrste transporta, INCOTERMS pravila se mogu podijeliti na?
13. U zavisnosti od mjesta preuzimanja vlasništva nad robom iz ruku prodavca u ruke kupca, INCOTERMS pravila se mogu podijeliti na?

IX POGLAVLJE

1. Objasnite šta se podrazumijeva pod platnim prometom.
2. Objasnite šta čini osnovu platnog prometa.
3. Objasnite na čemu se zasniva sistem međunarodnih plaćanja.
4. Objasnite sistem multilateralnih plaćanja.
5. Objasnite sistem bilateralnih plaćanja.
6. Objasnite sredstva međunarodnih plaćanja.
7. Objasnite gotovinske instrumente deviznog plaćanja.
8. Objasnite akreditiv.
9. Vrste akreditiva su?

10. Objasnite dokumentarni akreditiv.
11. Učesnici akreditivnog posla su?
12. Objasnite proceduru poslova sa dokumentarnim akreditivom.
13. Oblici dokumentarnog akreditiva su?
14. Objasnite kreditno pismo.

X POGLAVLJE

1. Prodaju roba ili usluga na međunarodnom tržištu možemo podijeliti u dvije faze, i to:
2. Objasnite šta se podrazumijeva pod pojmom „upravljanje prodajom“.
3. Objasnite problemi koji prate poslove izvoza.
4. Objasnite faze realizacije prodaje.
5. Navedite dokumenta koja prate spoljnotrgovinsku razmjenu.
6. Dokumenta koja prate spoljnotrgovinsku razmjenu dijele se u četiri kategorije, i to:
7. Navedite najvažnije elemente Ugovora o međunarodnoj prodaji.
8. Objasnite robna dokumenta.
9. Objasnite trgovačku fakturu.
10. Objasnite carinsku fakturu.
11. Objasnite proforma fakturu.
12. Objasnite gratis fakturu.
13. Objasnite otpremnicu.
14. Objasnite specifikaciju robe.
15. Objasnite listu pakovanja.
16. Objasnite dokaz o kvalitetu i ispravnosti robe.
17. Objasnite atest proizvođača.
18. Navedite transportna dokumenta.
19. Objasnite međunarodni tovarni list.
20. Objasnite međunarodni željeznički tovarni list.
21. Objasnite avionski tovarni list.
22. Objasnite konosman.
23. Navedite najvažnija carinska dokumenta.
24. Objasnite jedinstvenu carinsku ispravu.
25. Objasnite deklaraciju o carinskoj vrijednosti.
26. Objasnite uvjerenje o porijeklu robe.
27. Navedite najvažnije karakteristike bankarske garancije.
28. Objasnite polis osiguranja.
29. Bitni elementi polise osiguranja su?
30. Oblici polise osiguranja su?

XI POGLAVLJE

1. Šta se podrazumijeva pod Međunarodnom trgovinskom arbitražom?
2. Osnovne karakteristike međunarodne trgovinske arbitraže su?
3. Objasnite ulogu arbitraže u međunarodnoj trgovini.
4. Objasnite postupak mirenja pred međunarodnom trgovinskom arbitražom.
5. Pravna priroda međunarodne trgovinske arbitraže zasniva se na?
6. Navedite neophodne uslove za rješavanje spora pred međunarodnom trgovinskom arbitražom.
7. Nevedite prednosti postupka arbitražnog rješavanja poslovnog spora.
8. Navedite nedostatke postupka arbitražnog rješavanja poslovnog spora.

POGLAVLJE XII

1. Navedite najvažnije međunarodne trgovinske arbitraže.
2. Navedite najvažnije specijalizovane arbitraže institucionalnog karaktera.

POGLAVLJE XIII

1. Šta se podrazumijeva pod poslovnim lobiranjem?
2. Objasnite ko je lobista?
3. Navedite i objasnite principe na kojima se zasniva lobiranje.
4. Navedite i objasnite faze lobiranja.
5. Objasnite postupak lobiranja.
6. Navedite najvažnije karakteristike lobiste.
7. Ko sve može da lobira?
8. Objasnite oblike lobiranja.
9. Objasnite tehnike lobiranja.
10. Navedite najvažnije osobine osobe koja se bavi odnosima sa javnošću.

4. UPUTSTVO ZA IZRADU SEMINARSKOG RADA:

Seminarski rad je rad samostalnog istraživanja.

- Seminarski rad mora sadržavati najmanje 15 stranica rada (ne uključujući naslovnu stranicu, sadržaj i izvor literature).
- Tekst mora biti napisan fontom Book antiqua. Prored teksta 1.0 Font 12.
- Studenti koji ne predaju rad do predviđenog termina neće imati mogućnost naknadne predaje rada.
- U slučaju da se ustanovi da su dva ili više studenta predali isti rad, studentim će se oduzeti 10 bodova od ukupno ostvarenog broja bodova na kraju semestra.

4.1. OSNOVNI ELEMENTI SEMINARSKOG RADA

- ✓ Naslovna stranica,
- ✓ Predgovor,
- ✓ Sadržaj,
- ✓ Uvod,
- ✓ Razrada teme,
- ✓ Zaključak,
- ✓ Literatura.

Na kraju rada obavezno navedite spisak radova, članaka, časopisa, knjiga, publikacija i internet adresa (sa datumom i vremenom preuzimanja) koje ste koristili ili se na njih pozivate u radu. Svaka odrednica koja se nalazi u radu obavezno treba da sadrži:

- ✓ Ime i prezime autora,
- ✓ Naziv djela,
- ✓ Godina izdanja.
- ✓ Mjesto izdavača,
- ✓ Naziv izdavača.

Na primjer:

Džombić I., *Osnovi ekonomije*, 2008., Banja Luka: Fakultet za poslovni inženjering i menadžment,

Svaka odrednica koja se odnosi na članak obavezno treba da sadrži:

- ✓ Naziv autora,
- ✓ Naziv članka,

- ✓ Godina;
- ✓ Mjesto;
- ✓ Naziv časopisa,
- ✓ Broj časopisa,
- ✓ Strane na kojima se nalazi dati članak u časopisu.

Na primjer:

Džombić I., *Uloga arbitraža u međunarodnoj trgovini*, 2007., Banja Luka: Direktor, broj 12/07, str.25-35

4.2. FORMA NASLOVNE STRANE SEMINARSKOG RADA

**UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽENJERING I MENADŽMENT BANJA
LUKA**

Diplomski studijski program: Ekonomska diplomatija

**Seminarski rad:
SVJETSKA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA**

Mentor: prof.dr Ilija J.Džombić

BANJA LUKA, decembar 2013.god.

MARKO MARKOVIĆ 001/001

5. SPISAK STUDENTA I TEMA ZA SEMINARSKÉ RADOVE

(Studenti su obavezni pridržavati se zadate teme)

Ime i prezime	NAZIV TEME
	Globalni trendovi stranih direktnih investicija
	Transnacionalizacija međunarodne trgovine
	Transnacionalne kompanije i međunarodna trgovina
	Evolucija stranih direktnih investicija
	Strane direktne investicije kao faktor ekonomskog razvoja
	Strane direktne investicije i međunarodni regulatorni mehanizmi
	Determinante međunarodnog poslovanja
	Međunarodna zajednička ulaganja i strategijske alijanse
	Karakteristike i obilježja preduzeća u međunarodnom poslovanju
	Oblici prodaje roba i usluga u međunarodnoj trgovini
	Standardi i običaji u međunarodnoj trgovini
	Instrumenti platnog prometa
	Dokumenti u međunarodnom poslovanju
	Međunarodna trgovinska politika
	Međunarodni monetarni sistem
	Institucionalizacija međunarodne trgovine
	Regionalne ekonomske integracije u Evropi
	Regionalne ekonomske integracije u Africi
	Regionalne ekonomske integracije u Aziji
	Regionalne ekonomske integracije u Americi

Predmetni nastavnik:

(prof.dr Ilija Džombić)